

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Канарова О. В.

кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри соціальної педагогіки та дошкільної освіти
Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького

Шабалдіна А. Ю.

студентка II курсу магістратури спеціальності «Дошкільна освіта»
Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького

Ключові слова: творчість, творча діяльність, творчі здібності, дитина, розвиток.

Реформування дошкільної освіти потребує розв'язання безлічі проблем, серед яких виняткове місце належить проблемі формування творчої особистості.

Проблемі розвитку людських здібностей завжди надавали величезного значення. Проте в минулому у людей не з'являлося виняткової потреби у розвитку творчості. Таланти виникали самі собою, стихійно породжували унікальні твори літератури та мистецтва, робили наукові відкриття, винаходи, які забезпечували задоволення потреб культури суспільства, яка розвивалася.

На сьогоднішній день ситуація зовсім інакша. Науково-технічний прогрес сприяє урізноманітненню та ускладненню життя. Воно потребує від особистості не стандартних, звичних для всіх дій, а рухливості, гнучкого мислення, швидкого пристосування до нових умов, творчого підходу до розв'язання різноманітних проблем.

Якщо звернути увагу на той факт, що практично в кожній професії частка розумової праці збільшується, а вся значна частина виконавчої діяльності відводиться машинам, то безсумнівно творчі здібності особистості потрібно признати частиною її інтелекту а завдання розвитку – одним з першорядних завдань у вихованні сучасної особистості.

Всі культурні цінності, що накопичило суспільство – це результат творчої діяльності людей, а від творчого потенціалу підростаючого покоління буде залежати майбутнє людського суспільства.

Зміст, який закладений в поняття творчі здібності, визначає особливості аналізу проблем їх розвитку. Нерідко у щоденній свідомості творчі здібності прирівнюють зі здібностями до різноманітних видів художньої діяльності, складання віршів, написання музики тощо. Проте творчі здібності цим не обмежуються. Це поняття пов'язане з

поняттям “творчість”, “творча діяльність”. Під творчою діяльністю ми під-розуміваємо таку діяльність особистості, результатом якої є створення чогось нового – предмету навколишнього світу чи побудови мислення, яке забезпечує нові знання про світ, чи переживання, які відображають нове ставлення до дійсності [4, с. 11].

Творчі здібності визначають як індивідуальні особливості, якості особистості, які впливають на її успішність під час виконання різноманітної творчої діяльності. Саме тому частка творчості може бути присутньою у будь-якій людській діяльності. У всьому розвиненому світі наявний дуже великий інтерес до проблеми розкриття механізмів творчості.

Становлення цілісної, гармонійно і творчо розвиненої особистості не є можливим без виховання естетично освічених людей, які розуміють і цінують мистецтво, без виявлення у дітей творчого початку.

На сьогоднішній день Україна знаходиться на шляху становлення, тому і вимагає освічених громадян, творчих особистостей, які спроможні знайти креативний підхід для вирішення різноманітних проблем. Саме тому навчальні заклади всіх рівнів ставлять перед собою дуже важливе завдання: сприяти тому, щоб кожна дитина в майбутньому стала не просто пасивним членом суспільства, а інтелектуальною, ініціативною, творчою, суспільно корисною особистістю.

Базовий компонент дошкільної освіти, а саме зміст освітньої лінії “Ди-

тина у світі культури” передбачає формування в дітей почуття краси в різних її проявах, ціннісного ставлення до змісту предметного світу та світу мистецтва, розвиток творчих здібностей, утвердження емоційно-ціннісного ставлення до практичної та духовної діяльності людини, розвиток потреби в реалізації власних творчих здібностей [1, с. 6].

Природа виникнення та розвитку дитячої творчості вже протягом декількох десятиліть є предметом досліджень багатьох учених. Наукою доведено, що саме дошкільний вік – сенситивний період розвитку творчості.

Творчість є однією з найзмістовніших форм психічної активності, яку розглядають як універсальну здібність, що може забезпечити успішність багатоманітної діяльності старших дошкільників.

Творча дитина, творча особистість є результатом всього способу життя дошкільника, результатом спілкування та взаємної діяльності з дорослими, наслідок його особистої активності та творчих дій. Саме тому одним із першорядних напрямів діяльності дошкільного навчального закладу є створення єдиної скоординованої системи з виявлення, розвитку, сприяння та стимулювання творчо обдарованих дітей.

Проблемою творчих здібностей дітей займалися вчені Л. Виготський, І. Лернер, С. Сисоєва, Б. Теплов, які стверджували, що майже кожному дитині можна навчити творчості, виховуючи у неї інтерес до знань.

Якщо творче мислення поєднати з високим рівнем творчої уяви, розумовими здібностями, розвинутою пам'ятю, точністю рухів, то саме цей перелік і буде складати структуру загальних здібностей, які сприяють розвитку спеціальних, творчих здібностей. Таким чином, у всіх дітей із нормальним розумовим розвитком можна сформулювати риси творчої особистості.

Б. Теплов [6, с. 22] назвав творчу здібність здатністю до самовираження. Це природна здібність, яку можна розвивати. Творчість розвиває нахили дитини до свободи і відкриттів, до пригод і оригінального вираження.

Л. Горюнова зазначає, що творчість – це вища форма активності і самостійності в діяльності людини, яка включає елемент нового, передбачає оригінальну і високопродуктивну діяльність, здатність до вирішення проблемних ситуацій, продуктивну уяву поєднанні з критичним відношенням до досягнутих результатів [3].

Видатний педагог В. Сухомлинський підкреслював: "Не можна позбавляти дітей радісного духовного життя. Воно повноцінне лише тоді, коли дитина живе в світі гри, казки, музики, фантазії, творчості. Без цього вона засушена квітка". Він наголошував, коли дитина повторює те, що було вже створено іншими людьми, якщо це діяння – плід її власних розумових зусиль – вона творець, її розумова діяльність – творчість [5, с. 87].

Творчість дітей визначається не в об'єктивно новому кінцевому продукті, а в самостійному створенні дити-

ною системи власних взаємовідносин зі світом, у перетворенні навколишнього середовища і себе в цьому середовищі [2, с. 19].

Діти від природи є допитливим і сповнені бажанням вчитися. Для розвитку творчих здібностей кожної дитини потрібне правильне керівництво з боку вихователя. З цієї метою вихователь повинен на кожному занятті використовувати творчі завдання. Вони повинні складати систему, яка буде здатна сформувати і розвинути всю різноманітність інтелектуальної та творчої діяльності дітей.

Творчі здібності сприяють швидкому оволодінню знаннями та уміннями, їх засвоєнню й ефективному застосуванню на практиці. З цього слідує, що для розвитку творчих здібностей важливу роль відіграє розвиток психічних процесів таких як, пам'ять, увага, уява, швидка реакція, асоціативність, абстрактність мислення. За даними психологів саме ці якості є основою для розвитку творчих здібностей дошкільників.

Специфічність творчості дітей заключається в тому, що вона з'являється у співдружності з творчістю дорослих, і вона має бути мотивована. Психологи розглядають гру, як генетичну основу художньої творчості, в процесі якої природно утворюються ситуації, які збуджують творчу активність. В наслідок того, що будь-яка творчість дитини пов'язана з емоційним відгуком на явища життя – вона найбільше корисна на початковому етапі навчання, коли закладаються основи відношення до мистецтва.

Список використаних джерел

1. Бехтерев В.Н. Психика и жизнь [Елек- тронний ресурс]/В.М. Бехтерев. – М., 2015. – 592 с.
2. Клименко В.В. Психологія творчості /В.В. Клименко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 480 с.
3. Копейкіна О. Розвивати творчу особистість /О. Копейкіна, О. Долінна, Р. Низковська // Дошкільне виховання. – 2003. – №7. – С.3–6.

4. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность / А.Н. Леонтьев. – М.: Политиздат, 1977. – 403 с.
5. Непомнящая Н.И. Психодиагностика личности / Н.И. Непомнящая. – М. : ВЛАДОС, 2001. – 204 с.
6. Обухова Л.Ф. Возрастная психология. Учебное пособие / Л.Ф. Обухова. – М. : Педагогическое общество России, 2000. – 448 с.